

Kaina 3c.

Tas, kurs neturi namų, tegu neplėšia namų kitų, bet tegu jis stropiai darbuojasi ir pasistato sau, tokio būdu jis pavyzdžiu užtikrins saugumą savo namų, kuomet juos pasistatys.

— Lincoln.

Metams \$3.00, pusmečiui \$1.50.

Kaip protas, taip ir patyrimas neleidžia mums tikėtis, kad tautos dora bujotų ten, kur tikybiniai principai atmeti.

— Washington.

VOL. II Metai II. Tel. 620 So. Boston. Organas Am. Lietuvių Rymo-katalikų šv. Juozapo Darbininkų Sąjungos. Tel. 620 So. Boston. No. 16 198

Entered as second-class matter September 22 1915, at the post office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879.

242 W. BROADWAY, SO. BOSTON, MASS., VASARIO (February) 8 d., 1917 m.

Neutralės valstybės neklauso prezidento Wilsono kvietimo.

Vokiečiai sugadino savo laivus.

Prez. Wilsono kvietimas neutrales valstybes stoti i bloka su Suv. Valstijomis ir pertraukti diplomatinis ryšius su Vokietija neįsivadė vaisių.

Prez. Wilson karės ir laivyno sekretoriams liepė skubėti daryti karinius prisirengimus, bet tikisi, jog karės nebus.

Schuykill arsenalui paliepta supirkti visokių daiktų ir ginklų del 506.000 kareivių.

Palei Meksiko rubežių stipri sargyba palikta.

Vokietijos laikraščiai rašo, jog Suv. Valstijos stas karėn.

NEKLAUSE PREZIDENTO PAKVIETIMO.

Prez. Wilson, pertraukęs su Vokietijos valdžia diplomatinis ryšius pakvietė kitas nekariaujančias valstybes tą pat padaryti. Bet nei viena tam dalykui nepritarė. Atsisakė pertraukti ryšius su Vokietija. Atsisakė tai daryti Šveicarija, Holandija, Danija, Švedija, Norvegija ir pietinės Amerikos respublikos. Jos pasiuntė Vokietijai protestus, bet nieko kito nedaro. Ketina laikytis neutrališkai.

O Vokietijos submarinai Ispanijai, Holandijai ir kitoms Europos neutralėms valstybėms pridarė daugiau blėdies negu Suv. Valstijoms. Tai gi Europos neutralės valstybės kitaip žiūri į vokiečių submarinų karę, negu prez. Wilson.

Prez. Wilson tikėjosi visas neutrales valstybes patraukti prieš Vokietiją, o nepasisekė nei vienos patraukti. Tas bus dideliu atšaldijimu karinogo ūpo Amerikoje. Prez. Wilson bus nuolaidesnis ir gal bus išvengta karė.

Vokietijos valdininkai skelbia, jog neatsižadės submarinų karės. Nebijo, kad ir Amerika paskelbtų karę. Sako visvien Amerika greit neatsis kariuomenės, o kol Amerika prisirengs tai karė jau bus pabaigta.

JEI SUVIENYOTOS VALSTIJOS EITŲ KARĖN.

Jei Suv. Valstijos stotų karėn prieš Vokietiją, tai tuomet prieš ją atsistotų pusė pasaulio gyventojų.

Prieš Vokietiją būtų 800 milijonų žmonių. O su Vokietija eina 150 milijonų žmonių t. y. Vokietija su savo talkininkais turi tik tiek gyventojų, kiek turi viena Amerika. O Suvienyotos Valstijos turta viršija Vokietiją, Austriją, Bulgariją ir Turkiją ant 70 nuos.

GINKLAIVIMUI.

Suv. Valstijų kongresas paskyrė laivyno sustiprinimui 15.000.000. Sumanyta yra pabudavoti 100 naujų submarinų.

SUGADINO GARLAIVUS.

New Yorko Vokietijos interuotų garlaivių mašinos tapo pačių vokiečių pagadintos taip, jog ilgą laiką imty, jei reiktų dabar jas sutaisyti.

Tų garlaivių jurininkai gavo žinią dar prieš padavimą Washingtono valdžiai natos, kuri prives prie pertraukimo ryšių tarp Vokietijos ir Suv. Valstijų. Aišku, jog Vokietijos ambasadorius gavęs iš savo valdžios notą greit būdu pranešė apie tai savo šnipams, o tie pranešė New Yorko tų garlaivių jurininkams, jog iš Berlio gauta aštri nota, kuri ves prie susikirtimo. Tai kad kilus karėi Suv. Valstijos negalėtų vokiečių laivų panaudoti, vokiečiai ir sudaužė garlaivių mašinas pirm negu nota buvo inteikta Washingtono valdžiai.

Nuostolių tuomi padaryta už \$30.000.000.

UŽGRIEBĖ VOKIEČIŲ GARLAIVUS.

Suv. Valstijų valdžia Manilos uoste, Filipinų salose, užgriebė 17 vokiečių garlaivių, kurie ten buvo nuo karės pradžios. Tas padaryta delto, kad vokiečiai emė garlaivių mašinas gadyti.

Panamos kanalo valdininkai atstatė nuo darbo 20 darbininkų vokiškos kilmės. Juos atgabė į New Yorką.

Vokiečių garlaivių, kurie randasi Suv. Valstijų uostuose, valdžia dar nelies kol kas. O tik prie jų pastatyti dabotai, kad vokiečiai tų garlaivių nepagadintų.

Slaptoji Amerikos policija susekė, jog Amerikoje priviso Vokietijos, Austrijos ir Turkijos šnipai. Jų esą 10.000.

KO NORĖJO TO GAVO.

Netoli Anglijos pakraščio Vokietijos submarinas sustabdė Amerikos garlaivį Westwege. Iš jo išreikalavo tris baikas tepamojo varvalio ir paleido.

VOKIEČIŲ DIPLOMATAI PLAUKS NAMO.

Vokietijos ambasadorius su savo žmona visi ambasados nariai išviso apie 200 ypatų plauksią namo garlaiviu Frederik VIII. Jie vieni užims tą garlaivį.

DEUTSCHLAND TEBĖRA NAMIE.

Vokietijos prekinis submarinas Deutschland tebėra Bremenė. Nebuvo išplaukęs Amerikon.

SPEJA, JOG NESTOS KARĖN.

Talkininkų ambasadoriai Washingtono speja, jog Suv. Valstijos nestos karėn su Vokietija. Sako, jog vokiečiai tyčia susierzino su Amerika, kad sulaukyti maisto ir amunicijos gabenimą. Suv. Valstijos besirengdamos karėn sustabdysią visokį išgabėimą, o tu vokiečiai tik ir nori.

COMPERS RUPINASI TAIKA.

Amerikos Darbo Federacijos prezidentas Samuel Compers pasiuntė kablegramą Karliui Legienui, prez. Vokietijos unijų Federacijos, su paklausimu.

„Ar Tamsta negali padaryti intekmę į Vokietijos valdžią, kad išvengtų pertraukimo ryšių su Suvienytomis Valstijomis ir tuomi išvengtų visavietinę karę?“

DŽIAUGIASI.

Visose talkininkų valstybėse labai didelis kilo džiaugsmas, kad Amerikos valdžia pasipriešino Vokietijai ir kad pertraukė su Berlio valdžia. Delnus trina Anglija, džiaugiasi Francija, šokinėja Italija, baubia ir džiaugiasi šiaurės meškinas.

Rusijos Dumos prez. Rodzianko sako, jog pramatės, kad Amerika stosianti karėn ir kad ją paseks Skandinavija, Danija ir Holandija. Tuomet tai ir būsią Voketijai kaput.

REIKIĄ UZDARYTI.

Suvienyty Valstijų kongrese buvo duotas inėsimas, kad „del Amerikos labo“ reikią uzdaryti kalėjimas (internuoti) žinomą taikininką Bryaną. Dabar Bryan varo referendumo propagandą. Sako visiems Suv. Valstijų gyventojams reikią pavesti nubalsuoti ar stoti karėn ar ne.

KIEK LAIVŲ NUSKANDINO.

Nuo vas. 1 d., ty. nuo tos dienos, kad vokiečiai pradėjo visokius garlaivius skandinti be persergėjimo, jau nuskindino 50 garlaivių. Tarp jų vienas buvo psazierinis. Pasazieriai vienok tapo išgelbėti.

KARĖS FRONTUOSE.

Francijoj ties Bapaume anglai užėmė 1.000 jardų vokiečių drūtvičių. Šiaip Francijoj eina tik smarkus artilerijos šaudymai.

Rumunijos fronte ramu. Galicijoj tontonai darė vienoj vietoj ataką, bet pagal rusų pranešimo buvo atmušti.

NEISLEIDŽIA AMERIKOS AMBASADORIAUS.

Iš Danijos atėjo žinia, būk Vokietijos valdžia sulaukė Suv. Valstijų ambasadorių Gerardą. Sako laikysią, kol gausią žinią, jog apseita Amerike kaip reikiant su Vokietijos ambasadorium.

TEBSIAUCIA SPEIGAI.

Europoje tebsiaucia speigai. Tą labai atjaucia Francija ir Vokietija del anglių stokos. O žinoma karės nuteriotose šalyse, tai nesvietiškai pablogino blogą gyventojų padėjimą.

SALČIAI VOKIETIJŲ.

Vokietijoj viešpatuoja tokie salčiai, kokių nei užrašose nėra. Nedėlioj kaizerio sodžiūje Pottsdame buvo užregistruota 26 laipsniai žemiau zero.

Kaikuriuose miestuose del speigų buvo uždarytos mokyklos, knygynai, teatrai ir kitos įstaigos.

PASTATĖ SARGYBĄ.

Dabar, kuomet diplomatiniai ryšiai tarp Vokietijos ir Washingtono valdžios pertraukti, tai Suvienytos Valstijos prie geležinkelių tiltų, prie tunelių, prie arsenalų ir kitokių valdiškų įstaigų pastatyta sargyba. Budriausios sargybos pastatytos New Yorko. Pastatyti prie tiltų, tunelių poliemonai ir milicijantai.

SUVARŽĖ ATEIVYBĖ.

Suv. Valstijų senatas perleido ateivybės suvaržymo bilį. Perleido balsais 62 prieš 19.

Seniau tas bilius buvo kongreso perleistas, bet jį vetojo prez. Wilson. Bet jei koks prezidento vetuotas bilius sugrįžta kongresan ir jį vėl kongresas perleidžia, tai toks bilius ir be prezidento pasirašymo stoja įstatymu.

Tas ateivybės suvaržymo bilius jau nuo 20 metų buvo valkiojamas kongrese.

SUSIORGANIZAVO IR GAVO DAUGIAU MOKETI.

Princeton, Ill. — Šio miesto malioriai vieną dieną susiorganizavo, o ant rytojaus išreikalavo algos pakėlimo ant 40 nuos. ir 9 val. darbo dienos įvedimo.

NEIŠVEIKĖ DARBININKŲ.

Great Falls, Mont. — Washburn and Crosby kompanijos darbininkai buvo sustreikavę. Kompanija atidėliojo derybas ir norėjo badu priversti darbininkus pasiduoti. Darbininkai išlaikė. Algos žymiai buvo pakeltos. Visi darbininkai priimti atgal.

Ka p išrodo karės laukas.

Šiai žiemai, užstojus Anglijos armijų vadas Francijoj išduodamas raportą karinių veikimų tarp kito ko pasakė, jog neišpasakytų purvynai sutrukdė jo pasisekimą. Tuomet galima buvo lyg ir paabejoti ar ištikro purvynai galėję būti tokia didele kliūtimi, kad sulaukyti pasekmingą prasiūsimą per vokiečių frontą.

Dabar korespondentas Ellis Ashmead Bartlett iš Francijos atsiuntė aprašymą karės laukų Francijoj. Pasirodo, jog jie pavirto į neišbrendamus purvynus, pavirto į tokius mulvynus, kad nei apsaakyti negalima.

Francijoj jau nuo pabaigos spalio mėnesio kariniai veiksmai turėjo susimazinti. Armijos skendėjo baises klampynėse. Nuo to laiko prasiidėjo ruošimasi prie pavasario veikimo, kuomet sniegiu nutirpus pradžiūs žemė.

Talkininkai tvirtina, jog jei dar bent tris mėnesius būtų pabuvęs geras oras, tai jie būtų sulaužę vokiečių frontą ir apsidirbę su jais. Bet užėjo lietus ir sutrugdė veikimus.

Minėtas korespondentas rašo, jog tas, kurs nebuvo Francijoj karės lauke ypač Somme ir Verduno frontuose negali nei įsivaizdinti, kas tai yra purvas.

Visą grobybę padaro artilerija. Karės lauke dabar nei jardo lygios žemės neliko. Laukai artilerijos šūvių išrausti, duobėti. Duobės gilumo nuo šešių iki 12 pėdų gilumo. Duobių gilumas priguli nuo šovinių didumo. Šoviniai sprogdami išmeta apatines žemes ant viršaus ir susimašo su dirva. Francijos Ukio komisija aplankė karės laukus ir ištyrus pasakė, jog tose vietose, kur dabar eina mušiai po karės per šimtmečius visai netiks niekam. Geroji žemė taip sumaišyta su uola, su šovinių skeveldrais, nuodingomis sprogdančiomis medžiagomis, kad per ilgus metus tose vietose niekas neaugs.

Kaip tik ims tirpti sniegas, ims lyti, tai tos duobės prisiildys purvu ir vandeniu. Ir per tokius laukus reikėjo ir reikės daryti atakas.

Tūkstančiai nugrimzdavo purve.

Talkininkai savo didelėmis armotomis suskaldydavo vokiečių drutvities į smotelius. Tuomet pėstininkai būdavo siunčiami atakon. Ir ką jie rasdavo bebėgdami vokiečių pusėn! Ugi šimtus duobių, priverstų purvo ir šliuko. Tuo

tarpu gi priešininko pusėj sukiokia armotos ir ima bombos sprogti atakuojančių eilėse. Tai reikią ieškoti saugumo tuose duobėse ir pamazi sudarinėti drutvities, kad atsilaikyti. Išėina tas, jog kokią nors vokiečių drutvietę sunaikinti ir ją užimti nedaug tereikią padėti gyvasčių. Bet ją užlaikyti ir naują drutvietę padaryti ima labai daug gyvasčių. Paveizdan francūzams atsiimti fortus Vaux ir Douaumont gyvasčių atsiejė apie 2.000. Bet kol jie tén apsidirino atsiejio dar du kartu tiek.

Kuomet ant atakuojančių francūzų pasipildavo šoviniai, tai žinoma kareiviai tuoj žinri, kur pasislėpti. Leidžiasi duobes ir šimtai jų nuskesta skystame šluke. Pasileidęs duobė negali susilaikyti, nes jis nešasi su savim šovinių ir kitokių daiktų 60 svarų su viršum. Su tokia sunkenybe atsiradęs mulvynė, nusilpęs kareivis negali išsikrapštyti. Ir susmunka purve. Tokiu būdu tūkstančiai žuvo.

Visu frontu Francijoj dieną ir naktį krikia armotos. Visu frontu — nuo Šveicarijos rubežiaus iki jurės — mušio linija dieną atžymi kabojančiai dumai, nusidriekę nuo žemės į padanges, o naktį nesvietiška ugninė pašvaistė. Už daug mylių nuo fronto virpa oras, o krikimas ir dunėjimas nei kuomet nesilpnėja. Išrodo lyg neišpasakytą audrą iš tolumo pasviečio atšniokščia. Naktį horizontas šviečia ir koki milžino kalvė, o nuo milžino kuko įvojimų kibirkštys laizo padanges. Tokios baisios regyklos, kaip tas karinis frontas, niekur nebuvo pasaulyje ir niekas tokių baisyčių jausmų nesukėlė, kaip toji regykla.

Tame fronte yra sukoncentruota iš abiejų pusių į 5 000.000 kareivių.

Kas bus toliau? Kurioj pusėj bus viršus?

Dabar tame fronte vadų gudrybės ne ką gali padaryti. Strategika nepritaikoma. Dabar ten negali išmušti valandą.

DIIDZIAUSIA LIETUVIŠKA RAKANDŲ KRAUTUVĖ.

Papuošk savo namus naujais rakandais. Pas mus gausite geriausius ir tinkamiausius visus namuose reikalingus rakandus. Todel visados kreipkitės pas mus; tuomi-parodysite savo užuojautą, o mes jums visados teisingai patarnausime.

LITHUANIAN FURNITURE CO. 268 Broadway, So. Boston, Mass.

Darbininkų reikalai.

RUBSIUVIŲ LAIMĖJIMAS.

Baltimore, Md. — Firma L. Grief and Bros. padarė sutarti su United Garment Workers' unija local No. 7.

Kompanija pasižadėjo priimti tik unijistus. Jei unijos darbininkų nepakaks firmai, tai ji galės samdyti ir neunijistus su ta išlyga, kad tas darbininkas ne vėliau dviejų savaičių prisirašys prie unijos. Jei unija narį išmes, tai kompanija prieš tai nieko neturės.

Bus dirbama 48 valandos savaitėje. Jei darbininkas atsisakys viršlaikį dirbti, tai jis už tai nebus baudžiamas.

Algos pakelta ant 10 nuos už šventadienių darbą bus dviguba mokestis.

Iš tos naujos sutarties pasinaudos 700 rūbsiuvių.

Arkansas valstijos mainų kompanijos traukia United Mine Workers uniją Augščiausiai Suv. Valstijų teisman ir reikalauja atlyginimo \$1.283. 000. Kompanijos savo bylą remia prieš trustinį įstatymu. Tvirtina, jog unijos tai trus-tai. Tą bylą teismas atidėjo.

DARBININKAS

Šis iš So. Bostono utarninkais, ketveriais ir subatomis
Leidžia Am. Lietuvių Rymo Katalikų Sv. Juosapo
Darbininkų Sąjunga.

Prenumeratos kaina:
Metams tris kartus savaitėje \$3.00
Užrubežyje metams \$4.25

"DARBININKAS"

(The Worker)

The Lithuanian tri-weekly paper.
Published every Tuesday, Thursday, and Saturday by
St. Joseph's Lithuanian R.-C. Association of Labor.

Subscription Rates:
Yearly \$3.00
6 months \$1.50

Foreign countries:
Yearly \$4.25

DARBININKAS

242 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Sukruskime.

Vienybė su lietuvišiais libera-
lais neįvyko. Sutrukdė libe-
ralų apjokimas, jų nelemtas
noras vadovauti lietuvių tau-
tai. Buvo laikas, kada jų
vadai, sugriaudinti M. Yčo ir
kun. J. Žilinsko kalbomis, bu-
vo besutinkami įpėti į bendrą
Am. Liet. Tarybą, nors ir ma-
žumoje. Bet jų vieta Centra-
liniame Komiteje jiems vėl su-
sukė galvas.

Jie manė, kad ir visuomet
taip galės būti, kad katali-
kai dirbs, o jie vadovaus ir
neš garbę tautos vady ir gelbė-
tojų. Centraliniame Komite-
te pasirodė, kad iš 12 narių je
turėjo 7 savus žmones. Įsis-
vajojo tat išlaikyti panašią
propoziciją visur ir visados. Ir
kada katalikai pasakė, jog jie
neišsižadės savo augščiausios
įstaigos — Am. Liet. Tarybos
ir kad jie yra kviečiami į tą
Tarybą ineiti — liberalai emė
tyčioties, tvirtindami, kad da-
dar ta Taryba lietuvių tautoje
jokios reikšmės neturi.

Į Brooklyną suvažiavę libe-
ralai nutarė laikyti savo run-
kose Centralį Komitetą, kurio
plauksiančios aukos tik nu-
kentėjusiems nuo karės.

Dabar mes neužmirškime,
kad liberalai savo Lietuvos
Gelbėjimo Fondą perkrikštijo
į "Am. Liet. Centralį Komite-
tą."

Tad likome ir vėl kiek-
vieni skyrėm su savo darbais.

Bet mes atsiminkime, kad
mūsų priedermė link Lietuvos
tuo pat padidėjo. Mes nega-
lime pasitiktė dideliu darbo
vaisingumu kitų sričių. Jos
greičiau pirmąją savo energiją
gaishins mūsų Tautos Fondo
šmeizimui. Gi Tėvynei Lie-
tuvai mūsų rietenos neindom-
mos ir net skaudžios. Pašal-
pa gi šiemet bus daug reikalin-
gesnė, negu pernai ir užper-
nai. Karė prieina iki pasi-
timo laipsnio. Šiais metais
jau tikimas badas pažvelgs Eu-
ropai į akis. Neišlėgs gal nuo
jo čia ir mūsų Tėvyne.

Todel mes turime atsiminti
savo švenčiausią priedermę
padvigubinti ir patrigubinti
savo duosnumą Lietuvos reika-
lama. Visi kiti reikalai, nors
ir labai svarbūs, turi nueiti
ant antro pleno. Pirmas visų
mūsų darbas, tai gelbėjimas
Lietuvos nuo bado.

T. Fondo sekretorius giriasi
išspaudinęs 10.000 Liet. Gel-
bėjimo lapų. Vadinasi tikisi
surasti 5000 gelbėtojų, kurie
kas mėnuo aukos bent po 25
centus. Nejaugi mes Ameri-
kos Lietuvių Katalikai, tik
po \$1.250.00 teistengsime kas
mėnuo suaukoti Lietuvos gel-
bėjimui? Ar daug mes žmo-
nių apginsime nuo bado su tiek
pinigų? Ir ar neturėtume
mes tokių gelbėtojų, prisikinti
bent 100.000, vadinasi 20 kar-

tų tiek, kiek tikisi turėti mū-
sų Tautos Fondas. Ir ar būtų
Lietuvai per daug, jeigu mes
kas mėnuo jai surinktume 25.
000.00.

Gal sakysite — tai svajonė.
Bet nuo mūsų priguli tą svajo-
nę įvykinti. Argi neliūdina ir
neskaudu, kad tik 60 turime T.
Fondo skyrėjų. Kiek kolonijū,
kolonijėlių turime, tiek ir T.
Fondo skyrėjų privalome turė-
ti. Nelaiminga ta kolonija,
kuri iki galui liks tuo reikalu
nesusiorganizavusi, kurioje ne-
atsirasyt bent kelių pasižen-
tusių žmonių, kurie eitų per
stabas, rinkdami mėnesinius
mokesnius iš Lietuvos gelbėto-
jų. Nelaimingas tas lietu-
vis, kurs savo centų nepri-
glaus prie visų savo brolių duo-
snumo.

Atsiminkime, kad istorija
bus mūsų teisė. Mūsų ainiai
minės mūsų nuopelnus, ar mū-
sų apsnūdima. Dievas taip pat
atlygins už mūsų aukas, arba
mūsų apsilėidimą ir šykštumą.
Neleiskime mūsų tikybės prie-
šininkams primetinėti mums
nesusipratimo, arba nejautru-
mo. Lai visi mato, kad lie-
tuviai katalikai supranta ir
moka pildyti savo priedermes.
Ypač turime gerai prisiruošti
prie šių metų Tautos šventės
— Sv. Kazimiero Dienos (4 d.
Kovo). Lai ta diena bus mū-
sų kvotimai. Lai jos pasek-
mės nudžiugina išvargusius ir
išbadėjusius mūsų brolius ir
seseris, ten Tėvyneje alpsan-
čius nuo bado ir ašarų.

"Zvirbliu" dovanos.

Kas užsisakys visiems
tams "Zvirbli" ir prisius pil-
ną dolerį, tam "Zvirbliu"
duos dovanų puikų, 120 pusla-
pių:

LIETUVIŲ DARBININKŲ KALENDORIŲ.

kurio intalpa yra visiems la-
bai naudinga ir labai puikiai
sudaryta.

Dovanų laikas nuo sausio 26
iki balandžio 26.

Reikalaukite "Zvirbliu" 1-
mo numerio, kuriame tilpo
"Liberališkų Zvirblių Sanda-
ros Gūstos" konstitucija ir pro-
gramas. Rašinėlis taip origi-
nališkas ir indomus, kad visi
į turi būtinai perskatyti ir su-
žnoti, kaip laisvamanių žvir-
bliai miega, ką valgo, ką ge-
ria ir kokiame kubile vaikūs
peri. Už tas visas žinias rei-
kia "Zvirbliui" prisiusiti tik
10c. sidabru arba krasos žen-
kleliais.

Reikalaudami siųskite šiuo
antrašu:

"Zvirbliu"
242 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Kur teisybė.

"Darbininkas" gavo iš p.
Simkaus "Viešą Žodį" kre-
piamą į tris jo nužirėtus kun-
nigus. Delei to "žodžio" il-
gumo, del neteisingų intari-
nėjimų ir išvadų, del
pavartoto vietomis didelio ne-
mandagumo — galėtume to
"Viešo žodžio" ir savo laikra-
štį nedėti. Bet kadangi, p.
Simkus, kaip tikime, rašė iš
širdies, taip kaip jis dalykus
supranta — todėl matome rei-
kalą duoti jam išsikalbėti ir
spauzdimą tą žodį išsiai,
taip kaip jis buvo parašytas,
nieko nemainydam. Duodame
vietos ir atsakymui kun. F. Ke-
mešio, kaip vieno iš tų, ku-
riems p. Simkus savo žodį tai-
kė.

"Darbininko" redakcija. VIESAS ŽODIS.

Kun. Kemėšiui, kun. Augustaičiui
ir kun. Bartuškai.

(Lietuvos šelpimo klausime)

Gerbiamieji:

Paskutinių metų nelaimės, už-
kritusios ant mūsų tėvynės, pa-
lietė ir kiekvieną lietuvių-tėvynai-
nį, kokio pasaulio dalyj jis ne-
gyventų.

Mūsų broliai Europoje šian-
die yra padėjime keliauninkų,
kurių laivas skęsta. Lietuviai,
gyvenanti kitose pasaulio dalyse,
— žiūrėtojai tos nelaimės; je gi
li, jeigu ne visus, tai bent didelę
dalį savo žūstančių brolių išgel-
bėti.

"Savo draugus ir prietelius
pažįsi nelaimėje" — sako sena
mūsų patarlė. Bado ir vargo
prispausta Lietuva šandie paži-
no, kas jos draugai ir prieteliai,
kaip svetimi, taip ir savųjų tar-
pe. Visi matome ir žinome, kas
daugiausiai parodė praklinumo,
patriotizmo ir gabumų šelpime
nukentėjusių nuo karės dar pat
nelaimių pradžioje.

Kaip visi, taip ir Tamistos,
gerbiamieji, žinote, jog tos Eu-
ropos lietuvių organizacijos, k-
są visą nelaimių našta ant savo pe-
čių neša, tvėrėsi ne iš žmonių
vienodai tikinčių, vienodai ma-
nančių, bet iš vienodai mūsų kra-
što nelaimės atjauniančių.

Kol šelpimo centras buvo Vil-
niuje — iš abiejų kraštų fanati-
kai dar spyrėsi, arde bendrą
darbą. Bet Lietuvai į geležines
rankas patekus — ir rambesnieji
pajuto: atrado, kad reikalinga ir
galima bent vienas-kitas darbas
bendrai dirbti. Tie fanatikai, k-
kars pradžioje Lietuvoje bendrą
veikimą griovė, turi savo vien-
minčių ir čion, Amerikoje, tik
Lietuvos likimo klausime tarp a-
ny, europiečių, ir čionyčių, a-
merikiečių, dabar yra šiošio-
kis skirtumas. Lietuvoje kai-
riausioji sriovė viena iš pirmųjų
pradėjo veikti, kad Lietuvai iš-
gauti nepriklausomybę; gi čion
jų vienminčiai susirinkę užprotes-
tuoja prieš Lietuvos nepriklaus-
mybę ir... "linksmame upe" išsi-
kirsto. Iš kito galo kraštutiniai
tiek Lietuvos liuosybės klausime
veikia išvien su kitomis sriovė-
mis: gi čion, Amerikoje, jų vien-
minčiai skelbia, kad katalikai
jokiū būdu neprivalo reikalauti
Lietuvai nepriklausomybės, nes...
liuosoji Lietuvoj katalikybėi bū-
sia blogiau, taipogi dar ir del to,
kad 1894 metuose lietuviai esą
prisiekė Rusijos carui būti išti-
kima (žiūr. "Tikyba ir Dora",
51 No.)

Kalbėti Lietuvos reikaluose i-
tuos, k- aiškiai pasisakė, jog
jiems ir šandie rūpi kas kita, o
ne Lietuvos gyvybė ir liuosybė —
nėra nė noro, nė reikalo.
Bet Tamistos, gerbiamieji, —
sprendžiant iš jų obalsų "ne-
priklusomybės" "vienybės!", —
neprigulite nė prie vienos, nė prie
kitos anų veikėjų grupės, nors
antroji, norinėjoji pasilikti caro
ištikimais, vadinasi tuo pačiu,
k- ir jų sriovė, vardu: katali-
kai. Viena, delto, kad Tamis-
tos, prirašė tiek griežtų protestų
prieš įvairius Amerikos lietuvių
judėjimo apsieliskimus, nė žode-
liu neužsimenat apie anų žmonių
grupę, k- stačiai griauna vyriau-

si jų politiską tikslą, ir tai net
jų pačių sriovės vardu; antra,
paskutinių savaičių atsitikimai
parodė, jog Tamistų patriotikai
darbai — labai neaiškūs, — aš ir
rašau ši viešą žodį į Tamistas.
Galima suprasti, jog šiuomi kal-
bu į Tamistas ne kaip į kunigus,
vikarus ar klebonus tokių ar kito-
kių parapijų, bet kaip į visu-
mėninius veikėjus, ypač pasku-
tinių laikų visų katalikų vardu
veikiančius ir kalbančius.

Suvisr pusantrų metų seku
kaip kitų, taip ir Tamistų veiki-
mą Lietuvos šelpimo reikaluo-
se. Kadangi tuose pačiuose rei-
kaluose esu čion atvažiavęs, tai
jaučiu priedermę tarti žodį kaip
savo, taip ir mane čion atsiun-
tusiu vardu. Čia paliesiu tik tai
tuos Tamistų darbus, kuriuos
dirbate vardan Lietuvos, jos gy-
vybės ir liuosybės.

Lietuvos šelpimas — visų lie-
tuvių priedermė ir bendras reika-
las. Tamistos ir iki šiol tai pri-
pažįstate. Vienok Tamista, kun.
Kemėši, buvai pirmuoju, kuris
mano norui varyti bendrą šelpi-
mo darbą kelią pastojai. Vos
man atvažiavus, Serantone, Pa.,
Tamista užreikšė, kad jeigu aš
aukas rinksiu ne Tautos Fondui
— katalikai man prakalbų ne-
rengs. Nežinodamas santikių,
norėdamas kuo daugiausiai au-
kų surinkti — jų spaudimui pasi-
daviau. Pasiškęs, jog Tautos
Fondas yra grynai partysviškas,
Chicagoje sukviečiau visų trijų
fondų pirmininkus, kad, pasi-
kalbėjus, atrasti galimau nori-
mano, kaip nukentėjusios Lie-
tuvos pasiuntinio, prakalbose
bendrai aukas rinkti. Tautos
Fondo pirmininkas pirmutinis at-
sisakė bendrai dirbti. Nematy-
damas geresnio išėjimo, paskel-
biau, jog kalbėsiu visiems, kas
tik man prakalbas rengs. Po
pirmos prakalbos, ne Tautos
Fondo surengtos, iš Tamistų pu-
sės prasidėjo kampanija prie-
š mane. Tulas Tamistos brolis
Kristuje bažnyčioje iš sakyklos
mane "judošium" išvadino, už-
tai, kad rinkau aukas ten, kur
Dr. Šliupas kalbėjo. Maža to,
buvo atsitikimų, kada rengė
man prakalbas kitos sriovės žmo-
nės, o Tamistų vienminčiai tuo
pačiu laiku čiapat surengė šokių
vakarą, kad į prakalbas perdaug
žmonių nesusirinktų ir per daug
pinigų nesuaukautų... (Waterbu-
ry, Conn.) New Haven, Conn.,
kada kalbėjau Tautos Fondui,
vietinis klebonas ragino ir kvie-
tė žmones į prakalbas; gi kada
man rengė Tėvynės Myletojų
Draugijos kuopa tokias pat prak-
kalbas tas pats kunigas mane iš
sakyklos "judošium" išvadino ir
uždraudė žmonėms eiti į prakal-
bas ir aukauti pinigų. Tiesa,
ardytojai tikslu neatsiekė, nes
kaip vienoje, taip ir kitoje vie-
toje aukų nukentėjusiai Lietuvai
surinkta daugiau tose prakalbo-
se, kuras rengė ne Tautos Fon-
das. Bet anie Tamistų sriovės
žmonių negražūs darbai vis viena
neįteisinami. Tamistos, nė kaip
laikraščio redaktoriai, nė kaip
sriovės vadai, nė žodeliu apie tai
neužsiminė. Turint omenyje
tai, k- Tamistos savo laikra-
ščiuose daug kartų išreikšiate, kad
jeigu tokie apsieliskimai nepapei-
kami sriovės vadų, tai reikšia:
jie solidarizuoja su tuo, — k-
galima apie Tamistas manyti...
Gal Tamistos pasakysite: "tai at-
skyrį atsitikimai, apie kuriuos
galėjome nežinoti." Bet Tamista,
kun. Kemėši, žinojai, nes aš
pats apie tai Tamistai kalbėjau ir
rašiau.

Buvo atsitikimų da aiškesnių
ir viešesnių. Ansonia, Conn., per
mano prakalbas surinkta ir čia
pat Rusijon pasigusta \$300.00.
Tamista, kun. Kemėši, savo "Dar-
bininke" rašė apie tai straipsnį,
Ansoniečius išvadindamas "nesu-
sipratėliais," užta, kad jie su-
tinka siusti pinigų stačiai nuken-
tėjusiems, o ne partysviškam Tau-
tos Fondui.

Nenorėdamas su Tamistomis
kovoti, nė su Tamistoms dirban-
tys sankcijonuoti partysvišką šelpi-
mo darbą — aš pasitraukiau į ka-
li.

Prasidėjo "sriovių vienybės"
garsai istorija. Čion nėra reikalo
kalbėti apie bėgi visų kalbų, re-
spondencijų, susivažiavimų,
Tikrasai Tamistų veidas ir, sulys
komitetą paminėtos patarlės,
vargstančiai Lietuvai Tamistų
prieteliškumas — pasirodė tiktai
paskutinių savaičių bėgyje, Ame-
rikos Lietuvių C. Komiteto klau-
sime.

C. Komiteto veikimas gyvai
parodė, jog ištikrųjų — vieny-
bėje galybė. Per trumpą laiką
C. K. skyrių įsisteigė suvisr
keturisysk daugiau, negu Tamis-
tos per pustrėdį metų pristeigė-
te Tautos Fondo skyrių. Aukų
surinkta du kart daugiau, negu
per pustrėdį metų visos lietuvių
sriovės kartu sudėjus surinko.
Pakilo ūpas. Iš tankumynėlių,
iš purvynėlių žmonės išėjo į vie-
nų platų viešelį. Visus jungė
vienas noras gelbėti vargstančią
ir badaujančią Lietuvą. Užtat
ir pasekėms nusteibio mus. Ben-
dro darbo vaisius pamačius, ne-
stebėtina, kad pasigirdo daugy-
bės reikalavimų bendrą šelpimo
darbą ir toliau varyti. Bet Ta-
mistų patriotingumo, pasirodė,
visai kitokios rūšies būta. Ben-
dro šelpimo darbo Tamistų la-
biausia nenorė. Į C. Komiteto
pakvietimą susivažiuoti didžiųjų
organizacijų atstovams ir aptarti
tolimesnį veikimą, Tamista, kun.
Kemėši, savo "Darbininke" už-
reikšė: katalikai tiktai tuomet
sutiks tartin šelpimo klausime,
kada kitos sriovės prišius savo
atstovus į Amerikos Lietuvių Ta-
rybą. Vadinasi, Tamista savo
sriovės vardu užreikšė, jog ben-
drai šelpiti badaujančius jų su-
tiksite tuomet, kuomet kitos sri-
ovės sutiks su jumis bendrai va-
ryti politiką.

Bet neužlgo paaiškėjo, kad
Tamistų nenorima nė politikoje
bendrai veikti, nes A. L. Tary-
ba, kurios Tamistos visi trys es-
ta nariai, nepasitarė nė su vie-
na kitų sriovių organizacija, pa-
darė svarbų politiską žingsnį:
valstybių ambasadoriams įdavė
Lietuvos nepriklausomybės dek-
laraciją.

Kiek vėliau C. K. šaukiamą su-
sivažiavimą Tamista, kun. Kemė-
ši, ardaį jau delei kitokių prie-
žasčių: pinigų nėra į susivažiavi-
mus važiuoti! Gi Tamistos, kun.
Augustaiti ir kun. Bartuška, su-
sivažiavimą ardele vėl delei kitų
priežasčių: kam C. K. šaukia su-
sivažiavimą nesulaukęs nuo A. L.
Tarybos atsakymo. Kaip visi
trys Tamistos, taip ir ketvirtas
protestantas, p. Lukoševičius, es-
tė tos pačios A. L. Tarybos na-
riai, o kun. Augustaitis net jos
sekreterius. Per ištisas tris sa-
vaites C. Komitetui patys nedavė
atsakymo — ir patys protes-
tuojate, kam nesulaukta atsaky-
mo!

Po kelių dienų piniginės kliu-
tys pas jus išnyksta, nes šaukia-
te į Pittsburgh'ą susivažiavimą
sau artimų veikėjų. Ten sukie-
tė katalikiškus veikėjus, nutaria-
te, kad nėra reikalo tvirti nau-
jų šelpimo organizacijų, kurios
vienytų sroves: protestuojate
prieš agitaciją pratesti Centralio
Komiteto ir jojo kuopų gyvenimą.

Norą palaikyti 212 užsiimančių
vien Lietuvos šelpimu įstaigų
Tamistos, matyt, paskaitėte di-
deliu nusidėjimu ir nutarėte, kad
badaujanti Lietuva bus sotesnė,
jeigu 212 bepartysviškų įstaigų
iškriks, o jų vieton pasiliks ke-
liasdešimtis partysviškų kromelių.

Galų-gale C. Komitetas sulau-
kė ir nuo A. L. Tarybos (t. y. ir
nuo Tamistų) oficialį atsakymą.
C. Kom. nutarimui suaukinti di-
žiųjų organizacijų atstovų suva-
žiavimą. A. L. T. pritarianti, tik-
tai atstandanti, kad vieta ir lai-
kas nepatogus...

Taip trumpame laike Tamis-
tos parodote tiek daug "veidų,"
kad nežinia, nė kuris tikrasai.

Apart to, Tamistos esate ir
aiškia netiesą paskelbę. "Darbi-
ninke" rašote, kad suvažiavimą
Brooklyn, N. Y., 15 d. sausio šau-
kia keli C. Komiteto nariai. Tuo
tarpu visiems iš C. K. pranešimo
yra žinoma, kad suaukinti susiva-
žiavimą C. K. nutarė vienbalsiai,
(iš C. K. protokolo žinoma) jog
tame posėdyje dalyvavo 10 iš 12
C. K. narių.

8 No. "Darb." ve kitos ardy-
mo

pricistasy statoma: Tamistų esą
90 nuoš. visos lietuvių tautos, to-
del neprivalą per daug rokutytes
su anas 10 nuoš. Gi, 11 No.
"Darbininkas" vėl sako, kad C.
Komitetą reikia naikinti delto,
kad Cambridge, Mass., skyrius
surengė neprigulmingam kunigui
prakalbas, o Racine, Wis., laike
skyriaus prakalbų būk "Sanda-
ros" kuopa įsteigta. Žinoma, ga-
li atsitikti ne viename Cambridge
ir Racine, kad laisvamaniai ar
kitoki žmonės C. Komiteto sky-
riaus vardą panaudoja saviems
tikslams. Bet tas ydas naikinti
yra daugybės kitokių būdų, o ne
griaunant visą organizaciją. Juk
Susivienijimo L. R. K. A. arba L.
D. Sąjungos negriaunate delto,
kad vienas ar kitas jų skyrius
peržengia organizacijos įstaty-
mus. O Tamistos, tas įstaty-
telių nurodė, užkamandieravote:
visi katalikai šalin iš Centralio
Komiteto narių!

Tamistai, kun. Augustaiti,
praieitą rudenį Philadelphiaje
Tautos Fondo seimas pavėdė ir
plačiai Tamistų įgaliojo katalikų
sriovės šelpimo darbą suvienyti
su kitų sriovių šelpimo darbu. O
dabar, mat, kaip Tamista vieni-
ji! Tamistą įgaliojusiems gal ir
pavyks apdumti akis visokiomis
"kliutimis," bet nuo žmonių pla-
čiau žiūrinčių Tamista savo veid-
mainingumo nepaslėps...

Tamista, kun. Bartuška, bu-
vai siustas nuteriotas Lietuvoj,
kad žinių ir patarimų iš ten par-
nešti, Tamista daug savo akimis
matė ir daug ko patyrė. Varg-
ai ir skurdą Tamistai ištyrė ant
savo senos močutės. Per trauki-
nu langą Tamista pamatė net
laukus ant styričių kamino gu-
vėsio nuliudusias akis, ("Keliolė
Lietuvon", kun. V. Bartuška).
Tik nepamatei reikalo visoms su-
jungtomis spėkoms bendrai ba-
daujančius gelbėti, nors gražų
pavyzdį tokio darbo parodė Ta-
mistai Vilniaus Lietuvių-inteli-
gentai: apie jų bendrą darbavi-
mąsi Wilkes-Barre susivažiavimą
Tamista lakstingalu čiulbėjai.

Ironiško likimo vedamas, Tamis-
ta, lyg užmiręs ką matė ir pa-
tyrė, vėl savo senąją birbynę
papatė: pats pirmuoju užprotes-
taui prieš šaukiamą sriovių orga-
nizacijų susivažiavimą: pats Pitts-
burgh'e, karings rezolucijas
praveidant, pirmininkavai; pats
telegramomis daugelio organizaci-
jų atstovus nuo susivažiavimo,
kur galima buvo aptarti bendrą
Lietuvos šelpimo darbą, sulaukė.
Dabar čion, Amerikoje, savo
"misiją" atlikęs, "vienybės" da-
rytų į Šveicariją nuvažiavai.

Tamistos visi trys pasirijote ant
žūt-būt prie bendro šelpimo darbo
Amerikos lietuvių-katalikų nepri-
leisti. Matydamas Tamistų taip
griežtus norus, nė nemėginu jų
su tuo to darbo atkalbinėti.

Iš 212 C. Komiteto skyrių Ta-
mistoms pavyks daug iškrikdinti.
Tikiu tai. Bet tikiu ir tai, jog
juo daugiau jų suardymo dar-
bas seksis, tuo žemiau pulsitė
šviesesnis lietuvių visuomenės a-
kyse, ir sulauksite tų laikų, k-
da tam tikros rūšies žmonės Ke-
mėšiais, Augustaičiais, Bartuš-
kais vadjisme.

Tamistos didžiūnotės nepri-
klusomybės deklaracijomis. Lie-
tuvos šelpimo reikale Tamistos
pasirodė tokiais, kad jų ir
deklaracijoms negalima tikėti.
Juk jų tarpe, kaip augščiau
minėjau, yra žmonių, k- apie
Lietuvos liuosybę visai kitaip kal-
ba. Ir kas-žin, gal tie žmonės
valstybių ambasadoriams įteikė
kitą deklaraciją, už kurią ponas
Bachmietjev'as jau nebevadina
mus "mietežininkais."

Tamistos įsitikinę, kad jų
klauso 90 nuoš. visų lietuvių.
Jeigu taip ir yra, — tai visų prak-
linesnių lietuvių žiandien šven-
čiausioji priedermė: kad bent
Lietuvos šelpimo organizavime
kad žmonės jų kuo mažiausia
klusėtų, nes jums vienas Die-
vas težino, kas rūpi, tik ne ba-
daujanti Lietuva. Kada mėgina-
ma jų "patriotingi" darbai
pakędenti — Tamistos suaukute:
Katalikybė, mūsų šventą tikybą
griauna! Jūs elgiatės, kaip tie
apskautieji vokiečiai, k- į pirmą
sias eiles statą nelaisvius, kad
patsiems apsaugojus nuo kulkų.

Kadangi esate kunigai, Tamis-
tos, esą, negalima smerkti. Ko-
dėl? Garsų rusų monachą Ras-
putiną, kurs visą Rusiją "už
nosies vadžioja," smerkė visi
šviesesni Rusijos žmonės. Rusų
tikybai, pravoslaviškai, tas smer-
kimas, manau, neužtenkė. Ko-
dėl-gi tad negalima pasmerkti mū-
sų lietuviškų Rasputinų?

St. Šimkus.

P. S. Šį straipsnį išsiuntus,
skaitau "Darb." 13 No. apie "Ti-
kybos ir Doros" viršminėtą straipsnį
(kur raginama Rusijos carui
pasilikti ištikimais).

Tarp Tamistų ir anų žmonių
skirtumas parodo ir tas, jog ta-
me pačiame "Darb." num., kur
anų viršminėtas straipsnis "su-
mušama", yra kitas straipsnis,
kuriam "Tikyba ir Dora" vadi-
nama "labai naudingų lietu-
viams" laikraščiu ir patariama
visiems skaityti.

St. Š.

ATSAKYMAS P. S.
SIMKUI.

P. St. Šimkus suvisrsum pusant-
rų metų sekė mano ir kitų veiki-
mų, rinko atsidedęs žinias ir fak-
tus, viso tai darė, kaip matyt,
turėdamas vieną vadovaujamą
mintį: gerai progai pasitaikius
pamėginti išrodyti visuomenei,
kad katalikų veikėjams, katalikų
visuomenės ingaliojiniams, visai
nerūpi nei Lietuvos gynimas nuo
bado, nei Lietuvos laisvė, o rūpi-
ti... vienas Dievas težino —
kas; kad tie veikėjai, kada kal-
ba apie Lietuvos gyvybę ir laisvę
— tik vėdinamąją, kad jiems
nerūpi lietuvių vienijimas ben-
dram darbu, bet tik rūpi vieny-
bės ardynas.

Ką nors imti ir išplūsti — nė-
ra tai sunkus daiktas: tą suge-
bės padaryti ir negudri kaimo bo-
belka, ir nedoras cicilikas. Bet
kada žymus žmogus, turis tau-
toje nemažą pasitikėjimą (kaip tai
p. Šimkus) išneša tokį viešą ap-
kaltinimo aktą, kuris, pagal
kaltintojo minties ir noro, turėtų
prispausti ant kaktų nužirėtus žy-
menų — niekšų ir veidmainių žy-
mų — tada jau nebeužtenka bobiš-
ko plepėjimo ir vaikiškos plūdi-
mos, o reikia tvirtų argumentų ir
teisingų faktų.

Dėja, p. Šimkus nei vienu, nei
kitų nesuteikia, o tik sugeba pa-
rodyti savo negražią širdį ir siau-
rą partizantiškumą.

Jo šuvis tikomas labiausiai,
rodos į žemiau pasirašiusįjį.

1) Visų-pirma p. Šimkus man
primeta, kodėl "Darbininkas"
nei žodeliu neužsiminė apie laik-
raščio "Tikybos ir Doros" pozi-
ciją link Lietuvos laisvės klausimo.
"Darbininkas" apie tai ne tik žo-
dė, bet ilgaiusias pastabas in-
dė, jo 13-ame numeryje, kur "Ti-
kybos ir Doros" pozicija buvo
nušvieta ir pakritikuota. Taigi
šita užmetimą p. Šimkus lai pasis-
kubina įsidėti atgal į kišenę. Ne-
tinka.)

Tik čia prie tos progos mes
turime paaiškinti p. Šimkui, k-
jaisai, rodos, nevisiškai gerai su-
prato. Tarp "Tikybos ir Doros"
ir "Darbininko" pažidūrį į Lie-
tuvos laisvės klausimą nėra pamati-
nio, principalo skirtumo. Ir
vienai ir kiti pripažįstame laisvės
reikalingumą; ir vieni ir kiti jos
norme ir prie jos einame; bet ir
vienai ir kiti nenorime ir neman-
ome del Lietuvos laisvės panaukoti
lietuvių tikėjimą ir dorą. Abie-
jų idealas yra laisva, bet tikinti
ir dora Lietuva. (Čia aiškus skir-
tumas tarp mūsų idealo ir laisva-
manių liberalų, kurie tikėjimo ir
krikščioniškos doros reikalų nei
kiek nebrangina.)

todel dabar nėra reikalo per daug spirties už neprigulmybę ir kištis į galimų politiką. „Darbininkas“ gi daugiau turi vilties, optimizmo ir remia nuosirdžiai kiekvieną teisėtą akciją, vedančią prie Lietuvos paliovos. „Tikybės ir Doros“ taktika buvo svarstyta ir atmetta katalikų suvažiavime Pittsburgh'e; vėliau buvo prieš tą taktiką užkrauta spaudoje ir mes galime užtikrinti p. Šimkui, kad lietuviai katalikai kaip buvo, taip ir pasiliks kovotojais už Lietuvos laisvę. Tik mes niekuomet nesakysime, kaip tui liberalai kad mano ir kalba: nors ir subedievėjusi ir ištvirkusi Lietuva, by tik laisva ir garsi. Lietuvos garbą ir jos rolę visoje žmonijoje mes kitaip suprantame, kaip liberalai ir socialistai.

2) P. Šimkus man primeta, kad as pirmas pastojęs kelią jo norui varyti bendrą šelpimo darbą. Aš jam, vos atvažiavusiam į Ameriką, užreikšęs, kad katalikai jam prakalbų nerengsiai, jei jis aukas rinksiąs ne Tautos Fondui. Kai kam gali pasirodyti, kad as tada norėjęs p. Šimkui inkinkyti vien į Tautos Fondo rėmimą. P. Šimkus turėjo teisingiau nuvesti mūsų pasikalbėjimą Serantuose, kad nepadarius klaidingo įspūdžio. Aš patariau tada p. Šimkui pripažinti tuos amerikiečių fondus, kurie remia Lietuvių Draugiją nukentėjusiems nuo karės Šelpiti, ir savo veikime ypač remties katalikų visuomenę, kaip skaitlingiausią ir duosniausią. Aš nurodžiau, kad Tėvynę Lietuvą turi pasitikėti savo išeiviais ir jų organizacijomis, kad tada ir pasekmės bus geresnės, ir kad jų pasiuntinis p. Šimkus turi tą pasitikėjimą parodyti, sutikdamas rinkti aukas ir į Tautos Fondą ir į Lietuvos Gelbėjimo fondą — by tik jo surinktieji pinigai eis paskui per tą draugiją, kuri jį čion atsiuntė. P. Šimkus galų-gale pripažino tą mintį teisinga ir žadėjo jos laikytis. Bet paskui keliuon į Chicago kompanijoje Dr. Šliupo ir jo draugų, matyt, naujų minčių ir jausmų p. Šimkui suteikė. Prasi-dėjo nesupratimai su T. Fondo veikėjais, su kai-kuriais kunigais. Katalikai, pamatę, kad laisvamaniai pasigriebė p. kompozitoriaus širdį, ėmė žiūrėti į jį su nepasitikėjimu. Prasi-dėjo netakti-ningi žingsniai iš vienos ir kitos pusės. Vienas kitas kunigas nemalonumų p. Šimkui padarė.

As negaliu ir nemanau tei-sinti tokio kunigo, kurs p. Šimkui Judošium iš sakyklos išvadi-no, arba tų lietuvių, kurie len-kę p. Šimkaus veikimui Lietuvos sušelpimui, kada jis darbuosi su liberalų organizacijomis. As ne-skaitau nei savęs, nei kitų kunigų neklaidingais. Tik lai manę ir kitus katalikų laikraštinius p. Šimkus paliosuoja nuo prie-dermės rinkti ir viešai skelbti vi-sus mūsų kunigų ar kitų veikėjų netaktus. Laikraštis turi ir svarbesnių uždavinių. Jei regi-struoti kunigų netaktus su p. Šim-kumi, būtime turėję taip pat rin-kti, registruoti ir skelbti ir po-no Šimkaus netaktus. Bet tai mums nerūpėjo. Man šiam at-vejuje rūpėjo visų-pirma tai, kad p. Šimkus kuodaugiau siai aukų Lietuvai surinktų.

3) Aš mainęs veidą, ar dės li-tuvių vienybę. Lietuvos gi tik-rieji reikalai man nerūpėjo. (Tai prirodas mano pasistengimas su-ardyti Centr. Liet. Komitetą.) Tai skaudžiausias ir drąsiausias už-mėtinėjimas. Bet tai yra vien-kart intusijos bobelkos išsiko-lijimas ir daugiau nieko. Kuo-gi p. Šimkus parems šitoki savo baisų apkaltinimą. Pigu yra i-mesti piktą intarimą, bet rim-tas žmogus turi pirma pagalvoti, negu pasakys; ką pasakę, turi priparodyti, kad taip yra, o ne kitaip. Ką p. Šimkus pasakytų, jeigu kas nors imtų jį intarinėti, kad jis visai ne delto į Ameriką važiuo, kad patarnavus ken-diančiai Lietuvai, bet kaž kokias kitais neaiškiais tikslais; kad pi-nigų sau prisikranti, ar savo var-dą pagarsinti, o gal jis važiuo net papirktais rusu ar vokiečiu, kad tyčia netaktus daryti, kad kuodaugiau siai pinigų Lietuvai su-rinkus, kad Lietuva išmirtų ba-du. Ar patiktų jam tokie užme-tinėjimai. Netik jam nepatik-

tų tokie užmetinėjimai, bet jie sujudintų iki gilumos kiekvieną dorą žmogų. „Darbininkas“ pir-mas imtų smerkti ir protestuoti prieš tokį žingsnį. Nes jeigu p. Šimkus ir pridarė netaktų ir ma-žai pinigų tesurinko, tai tas atsitiko ne del jo blogos valios. Norus jisai turėjo kuogeriausius.

Tamistos, p. Šimkau, skaudų užmetimą palieku gerai pergru-muliuoti Tamstos sąžinei ir ge-riems Tamstos jausmams, kurių žinau, dar yra Tamstos širdyje.

Kodel katalikai nevažiuo į Brooklyną suvažiavimą 15-16 sau-sio? Kodel jie bus priversti trauk-ties ir iš Centralio Komiteto ir iš visų tų 212 vietinių komitetų?

Liberalų akimis žiūrint čia kalti tik trejetas kunigų. Bet reikia rimčiau žiūrėti į dalykus ir priežasčių ieškoti giliau.

Bendras darbas Lietuvos šelpimo reikalais būtų galėjęs tvir-tai nusistovėti tik tuomet, jeigu jisai būtų buvęs pastatytas ant tvirtos pamato. Tą gi tvirtą pa-matą steigėjai Centralio Komite-to būtų galėję sudaryti tik pri-silaikydami teisybės ir demokra-tizmo principų, neturėdami pa-salinių tikslų, o žiūrėdami tik to bendro darbo pasisekimu. Bet mūsų liberalai Wilkes-Bariuose kaip tik ir parodė iš vienos pu-sės savo srovinių apjankimą, iš antros gi pusės stoką meilės Lietu-vo ir stoką užuojautos badaujan-tiems žmonėms. Prieš liberalus buvo tada alternatyva (du ke-liu): arba eiti į nuolatinį bendrą darbą su katalikais, bet tada lai-kyties teisybės pamato, nenešti srovinio principo, o jei ir nešti, tai nereikalauti sau pusės vietų: — arba žiūrėti savo srovės reika-lų, išreikalauti pusę vietų, bet tada rizikuoti, kad Centralio Komiteto darbas turės užsibaigti su Lietuvių Diena. Liberalai ap-sirinko tą antrąjį kelią ir jau tuo pat nūlėmė likimą lietuvių vieny-bės šelpimo reikalais. Jie parei-kalavo rinkti nuo srovinių ir pusės vietų sau. Paskui džiaugėsi sa-vo srovinių laimėjimais, bet bu-vo tai džiaugsmas kūdikiui, neto-li matančio. Katalikai gi betu-rėjo tada Wilkes-Bariuose ir-gi tik du kelius: arba nenusileisti li-beralų reikalavimams, bet tada ateityje mažesnis Lietuvių Dienos pasisekimas, gėda prieš svetim-taučius del mūsų nesutikimų, skriauda Lietuvai: — arba nusilei-siti, išgelbėti Lietuvių vardą, bet vienybę sudaryti tik tai vienai dienai, netveriant precedensų. Trečio kelio jiems nebuvo. Daly-vavusieji Wilkes-Bariu suvažiavi-me katalikų veikėjai visi aiškino paskui, kad turėję reikalą su ap-jakusiais partizantais ir kad jeigu katalikai nebūtų nusileidę, vieny-bė nebūtų buvusi sulipdyta. Jie pasielgė patrijotiškai, tose aplin-kybėse kitaip sunku buvo ir pasi-elgti.

Liberalai inėjo į Centro Komite-tą balutiškoje lygybėje: šeši prie šešių katalikų. Paskui ne-trukus paaiškėjo, kad jie inėjo net didžiojoje: vieną saviškį bu-vo gudriai primetę katalikams, kurie lengva širdžia jį sau pasi-savinę, o paskui apsižiūrėjo be-likę tik penkiese.

Prasidėjo organizavimas vie-tinių komitetų. Katalikų veikė-jai ėjo visur į bendrą darbą, bet su suspausta širdimi, jausdami sa-vo skriaudą, bet nukędami ją vardan Lietuvos labo! Bet ir vie-tose mažne visur pabrėždavo, jog vienybė — tik Lietuvai Die-na; nes visi jautė ir matė, kad tokia vienybė, paremta kieno nors skriauda ir pažeminimu negali būti pastovi.

Lietuvių Diena praėjo su dide-liu mūsų tautinių laimėjimu. Bet lai p. Šimkus nemano, kad Lie-tuvių tipo pakilimo ir L. Dienos pasisekimo priežastis buvo tai an-skyklė vienybė katalikų su libe-ralais. Nei tipą mūsų suklėdė prie darbo paskatino ta proga pir-mo viešo pasirodymo amerikūn-akys, suklėdė atsiliepiamas presi-dento Wilsono, suklėdė mūsų gy-voji tautinė dvasia.

Bet veikiai pasirodė skyklės vienybės vaisiai. Daugelyje ko-dimietų prasidėjo intrigos laisva-manų ir socialistų prieš katalikų organizacijas, parapijas ir visa veikimą. P. Šimkus sako, kad Bartkus ir Martus galima būtų su-drausti, neardant komitetų. Bet kodel p. Šimkus užmiršta, kad

Martus važinėja ir liberalams a-gentauja jų srovės vadų ingali-o-dorą žmogų. „Darbininkas“ pi-rmas imtų smerkti ir protestuoti prieš tokį žingsnį. Nereikia užmi-ršti ir to, kad po kolonijas sauja-lės liberalų, sekdami pavyzdį cen-tro, ir-gi išreikalavo sau pusės vietų komitetuose, kai-kur ir dau-giau.

Klaidą, padarytą Wilkes-Bariuose, liberalai galėjo lengvai atitaisyti, besiruodami prie su-manyto visuotinio suvažiavimo. Katalikai nurodė būdą, kaip a-titaisyti. Tas būdas nedarė skria-u-dos liberalams. Jis buvo teisin-giausias pasaulyje. P. Šimkus primeta, kam mes pareikalavę vienyties ir politiskam darbui (kada raginame liberalus dėtis į Am. Liet. Tarybą). Bet argi p. Šimkus nesupranta to, kaip ar-ti rišasi politikos reikalai su šelpimo reikalais. Mes, sakysime, šelpiame našlaičius, užlaikome jų prieglaudas, šelpiame pabėgėlių prieglaudas ir mokyklas, bet ar-gi tuo nevarome savo tautinės po-litikos. Argi neaišku, kad vie-siomybė tik šelpimo reikalais būtų greitai iširusi, jeigu nebūtų bu-vę bendro darbo ir politikos rei-ka-lais. Pagaliau lai p. Šimkus, padėjęs ranką ant krutinės, pas-a-ka, ar yra dabar koks esencijalis skirtumas, tarp politiskų reika-limų katalikų ir liberalų. Ir vie-si, ir kiti reikalaujame suvieny-tos ir neprigulintos Lietuvos, ir vieni ir kiti reikalaujame palio-vasimo Lietuvos jos etnografiko-sės ribose, ir vieni ir kiti siūnia-me savo atstovus į Augščiausią Tarybą Šveicarijon. Net ir tak-tika mūsų vienoda, nes ir tie ir kiti esame priešingi revoliucijai (nors gal ir ne visi motyvai tam vienodi). Lai p. Šimkus sulgyna politiskus nutarimus, katalikų su-važiavimo 10 sausio su liberalų suvažiavimo 15 sausio. Ar jis-ras kokį pamatinį skirtumą. Tad kodel liberalai turėtų bijoti ben-dro darbo su katalikais politikos srityje? Ir kodel jie negalėjo ineiti į Am. Liet. Tarybą. P. Šimkus, į tą klausimą negalės at-sakyti, nes jisai ne tokiame stovy-rėje šiandien randasi, kad galėtų tiesą suprasti ir pripažinti. Aš jį pavaduosiu ir atsakysiu. Li-beralai taip elgėsi todėl, kad, apjankinti savo srovinių pasiseki-mu Wilkes-Bariuose, klaidingai išaiškinę Lietuvių Dienos pasise-kimą, — jie manė, kad čia bus vėl gera proga ant visados užtik-rinti pirmenybę savo srovei tau-tų gyvenime. Juk Jeigu paliks Centralis Komitetas ir visi jo 212 skyrių, jeigu tas Centralis Komite-tas bus viršiausias Am. Lietuvių jstaiga su plačiausiais ingalioji-mais — tai tuo pat eis gulti ir Am. Liet. Taryba, ir Tautos Fondas, ir Katalikų ūpas ir susipratimas ir katalikų srovės pirmenybė.

Bereikalo p. Šimkus vaikiškai man prikiša, kad aš pinigų kiuntį nurodęs, kodel į Brook-lyną nevažiuojama, o paskui pi-nigų atsiradę važiuoti į Pittsbu-rg'ą. Tame jisai mato net veido mainymą. Surask, gerbiama-sai, „Darbininko“ numerį, kur buvo apie tai rašyta, o pamaty-si, jog ten buvo pasakyta, kad mes nematome naudos iš Brook-lyno suvažiavimo ir neturime pi-nigų leidimui veltui, nenaudin-gai.

Dar keisčiau, jog p. Šimkus prikišia jo mums net melagystę. Girdi, mes paskelbė, kad suva-žiavimą šaukia tik kai-kurie Cen-tralio Komiteto nariai, o tuo tar-pu, sako, jį nutarė šaukti visi vienbalsiai. Primerame p. Šim-kui, jog visų buvo nutarta šauk-ti pasitarus su Am. Liet. Taryba ir kit. org. Gi sušauktas buvo dar negavus atsakymo iš A. L. Tarybos. Lai p. Šimkus nesiste-bi, kad ilgokai užtruko atsaky-mas. Tarybos narių yra 10; jie gyvena įvairiuose Amerikos kraš-tuose.

Todel šaukimas Brooklyn su-važiavimo buvo nelegališkas. Matyti daug veidų ar manyje, ar kituose, Tamstos p. Šimkau užplutuose asmenyse, mano su-pratimu, gali tik tas, kurio aky-mis mergulioja. Visi tie trys, Tamstos užplutę, rodos myli Lietuvą nepraščiau, kaip Tams-tas; visi jie nori ir eina prie vi-šų tėvynainių vienybės; bet nei vienas iš mūsų, eidamas prie vi-enybės, nepaduos savo sprando

jodyti liberalams; visi tikime į teisybės galybę ir esame demo-kratais. Stai mūsų veidas. Jis yra vienas ir visada vienodas.

Čia dar noriu pamėginti nu-šviesti, kokių būdų galėjo atsi-vesti panašus „Viešas Žodis“.

Amerikiečių sroviniai nesupra-timai visuomet rūpėjo Tėvynei Lietuvai. Kuris tik veikėjas iš Lietuvos čia važiuo (išskyrus at-tik Bulotą), kiekvienas svajojo gal-važiuos suvienyti lietuvius. Ban-dė Basanavičius su Yčū, bandė Tumas su Olšausku, bandė Gab-rys su Gustaičiu. Na, pabandė ir p. Šimkus. Visi jie nudegė ran-kas. Kai-kurie ilgiau čia pabu-vē suprasdavo priežastį savo ne-pasisekimo, kiti grįždavo tos prie-žasties nesupratę. P. Šimkus, nors jau antri metai čia sėdi, irgi dar nesuprato priežasties savo ne-pasisekimo.

Pamėginsiu jam nurodyti. Amerikiečių vienybę suardė d-ras Jonas Šliupas. Išskėlęs be-dievybės vėliavą, klaidingai iš-aiškinęs Lietuvos praeitį, jisai pa-traukė su savimi mažne visą svietiskę inteligentiją. Tą vėlia-vą jisai ir dabar dar tebešė. Ir jojo „išperos“ cieleikai, ir visi laisvamaniai liberalai nemoka ki-taip žiūrėti į ateities Lietuvą, kaip tik į šalį atkriščiūnintą, kur jie, laisvamaniai, o ne kas kitas bus tikraisiais šeimininkais. Su to-kia pažiūra jie susigyveno, ji in-ėjo į jų kūną ir kraują — ir kol-ties tos pažiūros laikysis, tol ti-kintieji lietuviai su jais negalės susisekėti.

Tikintieji tos pažiūros negalė-jo pripažinti. Galėjo jie tik ku-rių laiką kentėti laisvamanių su-kiutimą. Kada jiems tas siuntimas atsibodo, jie, apsidairę, pama-tė savo pajėgas, ėmė jas budinti ir organizuoti, o aniems, įsiva-jojusiems apie laisvamanišką Lie-tuvą — pasakė tvirtu balsu: Ga-na! iki šiol prieisite ir toliau ne-nužingsite. Prieš keletą metų įvyko aiški perversa: pirmąjį smuiką tautos orkestroje vėl pa-siėmė tikintieji žmonės ir jau aišku, kad niekam kitam to smuiko nebeatiduos. Bet tai dar ir šiandien neaišku mūsų laisva-maniais: jie vis dar mano, kad čia tik būta kokio nesupratimo, kad čia tik vieno — kito gudres-nio katalikų stratego laikinas lai-mėjimas, gi kad katalikų mi-nios turi jų, o ne ko kito klausy-tis. Savo svajonių apjankinti jie ne-inžiūri net to faktui, kad šiandien už katalikišką Lietuvą kovo-ta ne vien jau kunigai, bet ir gra-zūs burelis svietiskės intelligen-tijos, kuri laisvamanių intelligen-tiją viršija savo dora, pasiŕventi-mu ir įvairiais dvasios gabumais. Nemato jie ir to, kad katalikiš-koji liandis žymiai paugo savo susipratimu, kad ji gerai susior-ganizavo, kad išdavė didelį skai-čių inteligentiškų veikėjų įvai-riose darbo srityse.

Užėjo gadynė Lietuvos nelai-mių. Pakilo šauksmai, kad rei-gia vienyties, kad išvien gelbė-tis Lietuvą. Dar rudenį 1914 metų katalikai kviečia visus į Chi-čigą. Laisvamaniai daro savo seimą, patikėję paleistam obal-siui, kad, girdi, atėjo laikas nu-mes nematome naudos iš Brook-lyno suvažiavimo ir neturime pi-nigų leidimui veltui, nenaudin-gai.

Pradžioje 1916 metų daromas antras mėginimas sueti į vienybę. Katalikai eina į derybas su ge-riausiais norais taikinties teisy-bės pamatais; laisvamaniai rei-ka-lauja sau didžiausių privilegijų. Katalikai del šventos vienybės nu-sileidžia ir sutinka duoti kai-ku-rias privilegijas. Bet kada pa-reikalaujama senovės lenkų šleik-tiškos privilegijos, kad trys jų srovės atstovai Tautos Taryboje galėtų išardyti kiekvieną nuta-rimą — aišku, kad derybos turėjo iširti.

Pernai vasarą trečias bandy-mas vienyties — buvo steigimas Centralio Komiteto Lietuvių Die-na. Katalikai sumanė, katali-kai visus sukvietė, katalikai vėl sutiko duoti privilegijas laisva-maniams — vis del tos pačios šventos vienybės. Bet vienkart jau tada pažymėjo, kad tai ne precedentas, ir kad daugiau prie bendro darbo liberalai ir socia-listai nebegalį laukti privilegijų.

Praėjo laimingai Lietuvių Diena. Katalikai visur daugiausiai dar-bavosi, užmiršę tam laikui ir sa-vo Tautos Fondą. Po kelių mėne-sių, kilus vėl sumanymui suda-ryti pastovią vienybę — katali-kai ir vėl buvo pasirengę važiuoti tos vienybės lipdyti. Tik jau šį kartą, skaudžiai prityrimo pa-mokinti, pabriežė, kad privile-gijų gadynė jau praėjo. Norite vienybės—pripažinkite mūsų jau nuveiktus darbus ir mūsų suorga-nizuotą viršiausią įstaigą, dē-kitės į Amerikos Lietuvių Tary-bą, nors ten katalikai ir bū-tų didžiulius. Laisvamaniai gi dar ir tuomet buvo nepraregėję. Vienybė neįvyko. Gi keliolika liberalų generolų be armijos, Bro-oklynan susirinkę, iškilmingai už-reiškė, kad jie neišsidaža 'pre-tensijos valdyti katalikų minias; į jų liberališką centrą turėtų plaukti iš visur aukos.

Kiek kartų katalikai šaukdavo liberalus į vienybę, tiek kartų tie atsiliepdavo: aha! tai jūs su-tinkate jau paduoti mums savo sprandus mūsų vadovavimui. Ge-rai! Eikite šen.

Bet katalikai atsako: ne, po-nuliai, mes vergauti nenori-me, šalin privilegijos, būkime demokratais, nusėkime kalbė-ję apie vadovavimus. Eiki-me į bendrą darbą teisingais pamatais, o lai vadovauja vi-siems protas, inicijatyva, Lietu-vo meilė ir t.t. Liberalai gi at-sako: savo pasielgimu: aha! tai jūs nenorite mūsų klausyti. Tad nėra ir kalbos apie vienybę.

Gi katalikai tuo laikų pergyve-no šokią tokią savo taktikos evo-luciją. Išpradžių sutikdavo duoti privilegijas, paskui gi, įsti-king, kad jos prie nieko neveida, o tik gadina liberalus, pasiry-ja laikyties demokratiško teisybės principo. Ir laikysis.

Vienybė įvyks tada, kada tą principą pasisavins sau ir mūsų li-beralai. Jie vieni nėra ant savo pečių atsakomybę už vienybės ne-įvykimą.

Bet kodel p. Šimkui ypač ne-sisekė vienybė tarp lietuvių vy-kinti? Viena, tai rolei jisai bu-vo permažas ir persilpnas. Ant-ra, jisai, kaip Lietuvoje, taip ir čia Amerikoje pasirodė šiek tiek partvyškas. Jis širdelė vi-suomet buvo linkusi į liberalų pu-sę. Kaip toksai negalėjo turėti didesnio pasitikėjimo iš lietu-vių katalikų pusės. Šitas jo „Viešas Žodis“ ypač parodo jo galutiną nukrypimą į liberalų srovę.

Juk galima p. Šimkaus pa-klauti šit ko: jeigu jam tikrai amerikiečių bendras darbas rūpi, kodel jisai nemėgino mokinti, bar-ti tų, kurie tą vienybę labiau-siai ardė? Kodel jisai nesisten-gė taistyti Šliupo darbus, jo in-tekme mažinti? Kodel jisai, be-tikindamas tarp liberalų, nekėlė į jų galvas išganingiausios min-ties, kad jie ineitų į Amerikos Lietuvių Tarybą nors ir mažumo-kia vienyties, kad išvien gelbė-tis Lietuvą. Dar rudenį 1914 metų katalikai kviečia visus į Chi-čigą. Laisvamaniai daro savo seimą, patikėję paleistam obal-siui, kad, girdi, atėjo laikas nu-mes nematome naudos iš Brook-lyno suvažiavimo ir neturime pi-nigų leidimui veltui, nenaudin-gai.

Užėjo gadynė Lietuvos nelai-mių. Pakilo šauksmai, kad rei-gia vienyties, kad išvien gelbė-tis Lietuvą. Dar rudenį 1914 metų katalikai kviečia visus į Chi-čigą. Laisvamaniai daro savo seimą, patikėję paleistam obal-siui, kad, girdi, atėjo laikas nu-mes nematome naudos iš Brook-lyno suvažiavimo ir neturime pi-nigų leidimui veltui, nenaudin-gai.

Pradžioje 1916 metų daromas antras mėginimas sueti į vienybę. Katalikai eina į derybas su ge-riausiais norais taikinties teisy-bės pamatais; laisvamaniai rei-ka-lauja sau didžiausių privilegijų. Katalikai del šventos vienybės nu-sileidžia ir sutinka duoti kai-ku-rias privilegijas. Bet kada pa-reikalaujama senovės lenkų šleik-tiškos privilegijos, kad trys jų srovės atstovai Tautos Taryboje galėtų išardyti kiekvieną nuta-rimą — aišku, kad derybos turėjo iširti.

Pernai vasarą trečias bandy-mas vienyties — buvo steigimas Centralio Komiteto Lietuvių Die-na. Katalikai sumanė, katali-kai visus sukvietė, katalikai vėl sutiko duoti privilegijas laisva-maniams — vis del tos pačios šventos vienybės. Bet vienkart jau tada pažymėjo, kad tai ne precedentas, ir kad daugiau prie bendro darbo liberalai ir socia-listai nebegalį laukti privilegijų.

Praėjo laimingai Lietuvių Diena. Katalikai visur daugiausiai dar-bavosi, užmiršę tam laikui ir sa-vo Tautos Fondą. Po kelių mėne-sių, kilus vėl sumanymui suda-ryti pastovią vienybę — katali-kai ir vėl buvo pasirengę važiuoti tos vienybės lipdyti. Tik jau šį kartą, skaudžiai prityrimo pa-mokinti, pabriežė, kad privile-gijų gadynė jau praėjo. Norite vienybės—pripažinkite mūsų jau nuveiktus darbus ir mūsų suorga-nizuotą viršiausią įstaigą, dē-kitės į Amerikos Lietuvių Tary-bą, nors ten katalikai ir bū-tų didžiulius. Laisvamaniai gi dar ir tuomet buvo nepraregėję. Vienybė neįvyko. Gi keliolika liberalų generolų be armijos, Bro-oklynan susirinkę, iškilmingai už-reiškė, kad jie neišsidaža 'pre-tensijos valdyti katalikų minias; į jų liberališką centrą turėtų plaukti iš visur aukos.

Kiek kartų katalikai šaukdavo liberalus į vienybę, tiek kartų tie atsiliepdavo: aha! tai jūs su-tinkate jau paduoti mums savo sprandus mūsų vadovavimui. Ge-rai! Eikite šen.

Bet katalikai atsako: ne, po-nuliai, mes vergauti nenori-me, šalin privilegijos, būkime demokratais, nusėkime kalbė-ję apie vadovavimus. Eiki-me į bendrą darbą teisingais pamatais, o lai vadovauja vi-siems protas, inicijatyva, Lietu-vo meilė ir t.t. Liberalai gi at-sako: savo pasielgimu: aha! tai jūs nenorite mūsų klausyti. Tad nėra ir kalbos apie vienybę.

Gi katalikai tuo laikų pergyve-no šokią tokią savo taktikos evo-luciją. Išpradžių sutikdavo duoti privilegijas, paskui gi, įsti-king, kad jos prie nieko neveida, o tik gadina liberalus, pasiry-ja laikyties demokratiško teisybės principo. Ir laikysis.

Vienybė įvyks tada, kada tą principą pasisavins sau ir mūsų li-beralai. Jie vieni nėra ant savo pečių atsakomybę už vienybės ne-įvykimą.

Bet kodel p. Šimkui ypač ne-sisekė vienybė tarp lietuvių vy-kinti? Viena, tai rolei jisai bu-vo permažas ir persilpnas. Ant-ra, jisai, kaip Lietuvoje, taip ir čia Amerikoje pasirodė šiek tiek partvyškas. Jis širdelė vi-suomet buvo linkusi į liberalų pu-sę. Kaip toksai negalėjo turėti didesnio pasitikėjimo iš lietu-vių katalikų pusės. Šitas jo „Viešas Žodis“ ypač parodo jo galutiną nukrypimą į liberalų srovę.

Juk galima p. Šimkaus pa-klauti šit ko: jeigu jam tikrai amerikiečių bendras darbas rūpi, kodel jisai nemėgino mokinti, bar-ti tų, kurie tą vienybę labiau-siai ardė? Kodel jisai nesisten-gė taistyti Šliupo darbus, jo in-tekme mažinti? Kodel jisai, be-tikindamas tarp liberalų, nekėlė į jų galvas išganingiausios min-ties, kad jie ineitų į Amerikos Lietuvių Tarybą nors ir mažumo-kia vienyties, kad išvien gelbė-tis Lietuvą. Dar rudenį 1914 metų katalikai kviečia visus į Chi-čigą. Laisvamaniai daro savo seimą, patikėję paleistam obal-siui, kad, girdi, atėjo laikas nu-mes nematome naudos iš Brook-lyno suvažiavimo ir neturime pi-nigų leidimui veltui, nenaudin-gai.

Užėjo gadynė Lietuvos nelai-mių. Pakilo šauksmai, kad rei-gia vienyties, kad išvien gelbė-tis Lietuvą. Dar rudenį 1914 metų katalikai kviečia visus į Chi-čigą. Laisvamaniai daro savo seimą, patikėję paleistam obal-siui, kad, girdi, atėjo laikas nu-mes nematome naudos iš Brook-lyno suvažiavimo ir neturime pi-nigų leidimui veltui, nenaudin-gai.

Pradžioje 1916 metų daromas antras mėginimas sueti į vienybę. Katalikai eina į derybas su ge-riausiais norais taikinties teisy-bės pamatais; laisvamaniai rei-ka-lauja sau didžiausių privilegijų. Katalikai del šventos vienybės nu-sileidžia ir sutinka duoti kai-ku-rias privilegijas. Bet kada pa-reikalaujama senovės lenkų šleik-tiškos privilegijos, kad trys jų srovės atstovai Tautos Taryboje galėtų išardyti kiekvieną nuta-rimą — aišku, kad derybos turėjo iširti.

Pernai vasarą trečias bandy-mas vienyties — buvo steigimas Centralio Komiteto Lietuvių Die-na. Katalikai sumanė, katali-kai visus sukvietė, katalikai vėl sutiko duoti privilegijas laisva-maniams — vis del tos pačios šventos vienybės. Bet vienkart jau tada pažymėjo, kad tai ne precedentas, ir kad daugiau prie bendro darbo liberalai ir socia-listai nebegalį laukti privilegijų.

Praėjo laimingai Lietuvių Diena. Katalikai visur daugiausiai dar-bavosi, užmiršę tam laikui ir sa-vo Tautos Fondą. Po kelių mėne-sių, kilus vėl sumanymui suda-ryti pastovią vienybę — katali-kai ir vėl buvo pasirengę važiuoti tos vienybės lipdyti. Tik jau šį kartą, skaudžiai prityrimo pa-mokinti, pabriežė, kad privile-gijų gadynė jau praėjo. Norite vienybės—pripažinkite mūsų jau nuveiktus darbus ir mūsų suorga-nizuotą viršiausią įstaigą, dē-kitės į Amerikos Lietuvių Tary-bą, nors ten katalikai ir bū-tų didžiulius. Laisvamaniai gi dar ir tuomet buvo nepraregėję. Vienybė neįvyko. Gi keliolika liberalų generolų be armijos, Bro-oklynan susirinkę, iškilmingai už-reiškė, kad jie neišsidaža 'pre-tensijos valdyti katalikų minias; į jų liberališką centrą turėtų plaukti iš visur aukos.

Kiek kartų katalikai šaukdavo liberalus į vienybę, tiek kartų tie atsiliepdavo: aha! tai jūs su-tinkate jau paduoti mums savo sprandus mūsų vadovavimui. Ge-rai! Eikite šen.

Bet katalikai atsako: ne, po-nuliai, mes vergauti nenori-me, šalin privilegijos, būkime demokratais, nusėkime kalbė-ję apie vadovavimus. Eiki-me į bendrą darbą teisingais pamatais, o lai vadovauja vi-siems protas, inicijatyva, Lietu-vo meilė ir t.t. Liberalai gi at-sako: savo pasielgimu: aha! tai jūs nenorite mūsų klausyti. Tad nėra ir kalbos apie vienybę.

klausyti. Jei p. Šimkui sąžinė sako, kad tuos tris kunigus rei-čia diskredituoti visuomenės ir tautos akys, tai jisai turi tik vieną kelią tam atsiekti: lai pa-sako keletą pamokslų Dr. Šliupui, p. Balučiui ir visiems jų pakali-kams; lai širdį savo pakreipia į lietuvių katalikų pusę, lai su mu-mis pradeda veikti, o paskui ga-lės katalikams išrodinėti, kad se-nieji katalikų visuomenės ingalio-tiniai nebetinka, o reikia paieš-koti naujų. Kito kelio nėra. (Žinoma, mes neesame ant tiek naivūs, kad manytume, jog p. Šimkus šituo keliu eis)

Neužtenka savo širdies pikty-bėje tarti, kad tie ir tie kunigai yra lietuviški Rasputinai. Rei-čia dar tai kuo nors paremti, prirodyti.

Ypač keista, kad p. Šimkus, neteisingai užsipuldamas ir pra-vardžiuodamas, sakosi kalbąs vardu tų, kurie jį čion Amerikon atsiuntė. Gal p. Šimkus jau už-miršo, kad jisai pernai viešai nuo savo misijos atsisakė. Tad gal jis gavęs naujus ingaliojimus? Nejaugi Lietuvių Draugija inga-liuoją jį ir kolioti, ir pravadžiuo-ti jam nepatikamus žmones.

Tie pravadžiuojantieji neke-rs p. Šimkui tokiais pat pravar-džiais. Jie jam atkeršys krikščioniškai: jie palinkės p. Šimkui patapti lietuvišku Pade-revskiu, ar Chopinu. Tik jie jam primins ir prašys, kad Dievo ki-birkšties nevalkiotų po partviš-ko liūgynus ir nemirkytų neapy-kantos purvuose. Talentingi žmo-nės turi būti praklinūs. To iš jų tauta gali laukti ir laukia.

Kun. F. Kemėsis.

Kas girdėti lietuvių kolonijose.

SPRING-VALLEY, ILL.

Gražus vakaras.

L. Vyčių 28 kuopa, sausio 27 d. 1917 m. turėjo vakarą su perstatymu „Karės Metu“ ir kitais pamarginimais.

Vakaro vedėjas buvo p. L. Šimutis. Lošime dalyvavo šios ypatos: P-lės A. Račins-kaitė, A. Sišlauskaitė, A. Gleivickaitė; pp.: A. Peldžius, J. Čepulis, A. Mondeikis ir P. Jomantas. Labai gerai at-lošė. Pasirodė kaip tikri argu-tinistai. Per pertraukus skam-bino pianą p-lė A. Masokaitė.

Lošimui pasibaigus, daina-vo solo p-lė A. Rušplauskaitė ir p-lė A. Masokaitė.

Tame vakare sudainavo vie-tinis mergaičių choras po va-dovyte A. Mandekio.

Pabaigoj p. L. Šimutis jaus-mingai pratarė kelis žodžius į publiką ir ragino kuodaugiau siai rašytis prie L. Vyčių kuopos.

Nors prieš kelis mėnesius bu-vo L. Vyčių kuopa lig suny-kius, bet tame vakare labai puikiai pasirodė, kad svetim-taučiai tarpe savęs džiaugės ir šnekėjo, kad tai ne lenkai.

Bet socialistams, matytis nelabai patiko, tarsi Mockų pardavę nuliūdo, kad Vy-čiai tokį gražų vakarą sudarė.

Po perstatymo buvo šokiai. Linksmai praleidom vakarą.

Neužilgo vėl žada surengti vakarą Sv. Bedo Kolegijos moksleiviams su prakalbonimis.

V. D

